

варто говорити про поділ інформаційних прав за критеріями рівня нормативно-правового регулювання, видом нормативно-правового джерела, ступеня поширеності на суб'єктів правовідносин.

Значущим, на наш погляд, може стати критерій кола впливу на суб'єктів суспільних відносин. У такому випадку виокремлюються індивідуальні інформаційні права – права, які стосуються окремої особи (право на інформацію про стан власного здоров'я, право на спростування недостовірної інформації про себе у судовому порядку), колективні інформаційні права – до групи осіб (право на відкриту науково-технічну інформацію, право профспілок отримувати інформацію про результати господарської діяльності підприємств), загальні інформаційні права – до більшої кількості проживаючих на території держави осіб (право на свободу слова, право вільного доступу до інформації про стан довкілля).

Таким чином, внутрішні підвалини юридичного існування інституту інформаційних прав є доволі складними. Вони потребують свого подальшого вивчення як в теоретичному, так і прикладному значенні, адже не можливо побудувати демократичне суспільство з широким правовим полем без наукового аргументування та забезпечення нормативно-правового регулювання інформаційних прав.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-25>

ON THE ISSUE OF LEGAL REGULATION OF CRYPTOCURRENCY IN UKRAINE AND THE EU

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Solodan K. V.

*PhD, Assistant of Public Law
Department
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Солодан К. В.

*доктор філософії (PhD), асистентка
кафедри публічного права
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Криптовалюта розвивається швидко і широко. Україна посідає чільне місце за кількістю користувачів криптовалют у світі, а такі фактори, як пандемія COVID-19 та повномасштабна війна лише сприяють поширенню практики використання криптовалют. Все це

актуалізує питання правового регулювання використання вказаного феномену.

За кілька днів до повномасштабного вторгнення, у лютому 2022 року, Верховна Рада прийняла Закон України «Про віртуальні активи» [2]. Нормативний акт сформував правове поле ринку віртуальних активів – він містить правовий статус, класифікацію, права власності та інші ключові юридичні дефініції. Крім того, прийнятий закон адаптував рекомендації FATF стосовно фінансового моніторингу ринку віртуальних активів. Головною перевагою прийняття цього закону є нормативне визначення правового статусу віртуальних активів, що надасть змогу користувачам та учасникам ринку отримати належний юридичний захист. Таке централізоване законодавче регулювання ринку віртуальних активів є необхідним кроком для забезпечення фінансової безпеки в державі, зважаючи на широкі можливості відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування злочинної діяльності та інших протиправних дій, що отримують суб'єкти використання таких активів. Суб'єкти криптовалютного ринку отримують можливість правового захисту віртуальних активів від зловживань та шахрайства, а наявність норм правового регулювання цього виду діяльності стимулюватиме суб'єктів до створення нового і розвитку вже існуючого підприємництва в сфері віртуальних активів [1].

Аналізований нами закон не містить терміну криптовалюта, натомість оперує поняттям віртуального активу, що являє собою «нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав» [2]. Вказаний нормативний акт набере чинності з дня набрання чинності законом України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами [1].

Європейський парламент навесні 2023 року схвалив перші правила ЄС щодо відстеження переказів криптоактивів, запобігання відмиванню грошей, а також загальні правила нагляду та захисту клієнтів [4]. Це перший у світі комплексний пакет правил, спрямованих на регулювання індустрії криптовалют. Вказані норми спрямовані на зменшення ризиків для споживачів, які купують криптоактиви та означатимуть, що постачальники можуть нести відповідальність у разі втрати криптоактивів інвесторів [3].

Нові правила мають на меті гарантувати, що криптоперекази, як і у випадку з будь-якою іншою фінансовою операцією, завжди можна

відстежити, а підозрілі транзакції заблокувати. Так зване «правило подорожей», яке вже використовується в традиційних фінансах, у майбутньому охоплюватиме перекази криптоактивів. Інформація про джерело активу та його бенефіціара повинна буде «подорожувати» разом із транзакцією та зберігатися з обох сторін передачі. Закон також поширюватиметься на транзакції на суму понад 1000 євро з так званих гаманців, розміщених на самому хості (адреса гаманця криптоактивів приватного користувача), коли вони взаємодіють із гаманцями, розміщеними під керуванням постачальників послуг криптовалюти активів. Правила не застосовуються до переказів між особами, які здійснюються без постачальника або між постачальниками, які діють від свого імені. Споживачі будуть краще поінформовані про ризики, витрати та платежі, пов'язані з їх діяльністю. Крім того, нова законодавча база підтримуватиме цілісність ринку та фінансову стабільність шляхом регулювання публічних пропозицій криптоактивів [4].

Крім того, узгоджений текст нових норм регулювання криптовалюти ринку містить заходи проти маніпулювання ринком і запобігання відмиванню грошей, фінансуванню тероризму та іншій злочинній діяльності. Щоб протистояти ризикам відмивання грошей, Європейське управління цінних паперів і ринків (ESMA) має створити публічний реєстр для невідповідних постачальників послуг криптоактивів, які працюють у Європейському Союзі без авторизації [4]. Криптокомпанії повинні будуть підтримувати достатні резерви для задоволення запитів на викуп у разі масового зняття коштів. Компанії, які стають занадто великими, також можуть бути обмеженими транзакціями до 200 мільйонів євро (220 мільйонів доларів) на день [4].

Європейське управління цінних паперів і ринків (ESMA) отримає повноваження втрутитися і заборонити або обмежити криптоплатформи, якщо буде виявлено, що вони не захищають належним чином інвесторів або загрожують цілісності ринку чи фінансовій стабільності [3].

Закон також вирішує проблеми з навколишнім середовищем, пов'язані з криптовалютою, оскільки компанії змушені розкривати інформацію про споживання енергії, а також вплив цифрових активів на навколишнє середовище [3].

Таким чином, бачимо, що Закон України «Про віртуальні активи» цілком відповідає прийнятим Європейським парламентом новітнім нормам регулювання ринку криптовалют, зокрема, вказані нормативні акти спрямовані, насамперед, на боротьбу з анонімністю криптовалютних операцій та, як наслідок, з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншій злочинній діяльності. Проте, на нашу думку, доречно запозичити для українського законодавства норми щодо розкриття інформації

стосовно впливу віртуальних активів на навколишнє середовище, адже питання стану навколишнього природного середовища, як ніколи, актуальне для України, особливо в контексті розвитку новітніх технологій. Вказані положення є важливими для забезпечення прав конституційних прав людини в Україні.

Література:

1. Солодан К.В. Правове регулювання оподаткування ІТ-діяльності: порівняльно-правове дослідження: дис. д-ра філософії: 081. Чернівці, 2022. 242 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4674/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%BD%20%D0%9A.%20pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX від 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
3. EU lawmakers approve world's first comprehensive framework for crypto regulation. URL: <https://www.cnn.com/2023/04/20/eu-lawmakers-approve-worlds-first-comprehensive-crypto-regulation.html>
4. European Parliament. Crypto-assets: green light to new rules for tracing transfers in the EU. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230414IPR80133/crypto-assets-green-light-to-new-rules-for-tracing-transfers-in-the-eu>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-26>

WHY INTERNATIONAL LAW ALWAYS SEEMS TO BE BROKEN AND WHAT DOES IT MEAN FOR HUMAN RIGHTS?

Michał Stępień, dr.

*Assistant Professor at the Department of International and European Law
University of Wrocław
Wrocław, Poland*

As explained by H.L.A. Hart, the problem with understanding of international law as a law is just one another issue about meaning of terms «law» and «international law» [3, p. 210]. For J. Austin «international law» was just «positive morality» since there is no sanction [2, p. 201]. According to H. Kelsen «International law is law in the same sense as national law, provided that it is, in principle, possible to interpret the employment of force